

ЛИТЕРАТУРЕНЪ ГЛАСЪ

БРОЙ
4
ЛЕВА

Редакторътъ приема въ вторникъ и сѣбота
Всичко да се изпраща на адресъ:
Книгоиздателство „АЗБУКА“,
ул. Бачо Киро № 2. — София.
Тел. на Издат. 58-97. Тел. на редактора 42-57

LITERATUREN GLAS
Hebdomadaire littéraire, artistique et scientifique
ИЗЛАЗА ВСѢКА СРЪДА
РЕДАКТОРЪ Д. Б. МИТОВЪ
София, 8. V. 1932 год.—IV.

Годишенъ абонаментъ 140., полугодишенъ
75 лв., за странство 200 лв. Обявления: 3 лв.
на кв. см. предплатени. Обявления въ хрониката
10 лв. на редъ. На настоятели специални отстъпки
Ръкописи назадъ не се връщатъ.

154

Ще има ли нѣкога искреностъ между балканциитъ?

Ангелката за балканската култура. Едно мнение отъ Америка. Борбата срещу маши-
ната и идващата животъ на индустриални въздуше. Преди всичко интелектуални
въпроси. Искрена ли е сръбската интелигенция.

Учителъ отъ старо време (разказъ). Изложбата на Георги Машевъ.
Литература и политика — къде е мѣстото на българския писателъ.
Въ паметъ на единъ голѣмъ руски писателъ — характеристика и
спомени. Да се внимава! — Кой е пѣтя на нашето изкуство. Еднѣ
рано загнана писателъ. Гръшките на най голѣмитъ писатели. Литер-
атура и астрономия. Нашитъ артисти отъ оперетата. Успѣхътъ на
единъ младъ български композитъ. Критика за нови книги. Островъ
Родосъ — страданията на българскитъ творци. Хроника и съоб-
щения за културния животъ въ България и чужбина и пр.

Гласъ отъ Америка за балканскитъ работи

За трети пѣтъ г. Драинацъ занимава
чрезъ колонитъ на Литературенъ гласъ
българското общество съ мислитъ си за
нѣкаква Балканска култура. Явно, редак-
цията на Литературенъ гласъ намира ин-
тересни тия му именно мисли, а не само
стилитъ похвати на тоя сръбски писателъ,
и поддържа открито обсъждането по онова,
което тѣ забгватъ.

Въ всичко казано до сега чрезъ Ли-
тературенъ гласъ отъ г. Драинацъ не
виждамъ нѣщо повече отъ единъ ки-
лежъ на издобиственни мисли, клокочи-
щи, избухвачи и бързо изгаряващи се,
безъ да оставятъ следа и материалъ за
конструктивно обсъждане.

Абсурдно е днесъ да се мисли за съз-
даване на особена „Балканска“ култура
въ противопоставяне на западноевропе-
йската. Несериозно е да се думека за
последната вреди на балканскитъ наро-
ди. Отъ Балканитъ Вреждия не се шете,
дори ако би било възможно тѣ да се
изолиратъ отъ останалия святъ, Китайскитъ
стени не могатъ да се издигнатъ срещу
влиянието на радиото и срещу нахлуващия
потокъ на сдвренената сѣтована, не само
европейска, култура. Тагоръ и Махат-
ма Ганди все още могатъ да мислятъ за
особена, различна отъ европейската кул-
тура, но тѣ иматъ задъ себе си стотици
милיוни хора, живущи отъ вѣкове при
особени, „неевропейски“ условия. Но дори
и Ганди, вижда се, че стане повече
като курюзненъ екземпляръ съ своитъ
чаршафи, съ колеленото пристѣтъ на кра-
ката си и съ староревския си чакъркъ,
Брамченето на аеропланитъ надъ здръ-
стенитъ лѣсове на Индия е вестителъ на
индийското развитие, а не съскътъ за
змиитъ изъ храсталцитъ и скрибуцане-
то на чекърка.

Може да не е красиво; може да е
угнетително и дори възмутително, е ма-
шината завладява свѣта и разваля иди-
лията на примитивния животъ, но изгле-
да, срещу това не могатъ да се противоп-
оставятъ освенъ нѣколко горещи фре-
зи, ако щете и проклития, но, уви, без-
силни да промѣнятъ пѣтя на това дви-
жение.

Вънъ отъ това, нѣма нито психофи-
зична, нито национална, нито историче-
ска общностъ между балканскитъ наро-
ди.

която да ги отличава при туй отъ дру-
гитъ европейски народи, та да се смѣт-
та, че е възможно тѣ да създадатъ осо-
бена своя култура. Общото помежду имъ
е, че всички почти еднакво сж изостана-
ли назадъ отъ западно-европейската кул-
тура. Едно старание да се изолиратъ отъ
тая култура и да се свиятъ въ своята
черупка би значело: да приематъ назад-
ността си за добродетель и да се обре-
катъ на самоуниожение. Не би могло
да се вземе за базъ на обсъждане и он-
зи пунктъ отъ позитивъ на сръбския пи-
сателъ, дето се забгватъ, че отъ немотъ-
щитъ нравственни сили на Балканитъ-
можеждъ да се роди моралния възроди-
телъ на похабеното отъ машинната цивили-
зация човѣчество.

Балканскитъ народи, по-вече или по-
малко, сж участвували въ миналото въ
изграждането на европейската култура.
Били сж въ нейната орбита и нѣма защо
да излизатъ отъ нея. Закъснелостата
имѣе въ сравнение съ по-напредналитъ
дѣветъ народи е една нещастна случай-
ностъ, а не се дължи на нѣкакви основ-
ни различия отъ тѣхъ. Другъ би билъ
въпросътъ за едно обособяване на Бал-
канитъ като икономическа и политическа
цѣлостъ за осигуряване на по-благопри-
ятни условия за развитие и напредъкъ. Но
това е отгдѣленъ въпросъ.

Като оставимъ настрана практическа-
та приложимостъ (споредъ менъ, соб-
ствено, неприложимостъ) че идеята на г-нъ
Драинацъ, — въ начина, по който се ре-
агира отъ българска страна на външнети-
ята му се разкрива една особеностъ, върху
която заслужава, мисля, да се кажатъ
две думи. Направи ми впечатление, че
въ това реагиране се прояви неумудна,
и бихъ казалъ вредна прирпностъ, по-
дозрителностъ и дори суровостъ. Думитъ
му се посрещаша като нахалство и дръ-
зостъ да се хвърля прахъ въ очитъ на
българското общество, за да можело то
по-лесно да се сваде и улови въ поли-
тически примки на кралъ Александаръ.
Отрупаха човѣки съ въпроси, защо по-
напредъ не кажеждъ на краля си да не
измъка македонскитъ български, та после
да говорѣтъ за сръбско-българско при-

Георги Машевъ — Адамитъ

телство. Не познавамъ г. Драинацъ и
най-малко искамъ да ставамъ неговъ за-
щитникъ, защото и не зная, дали заслу-
жава защита. Допустимо е той да играе
съ тия си манифести роля на агентъ (отъ
по-fino естество) на Българскитъ пла-
нове за надмощие на Балканитъ. Но мо-
же и да се допусне, че не е такъвъ аг-
гентъ. На всѣки случай, човѣкъ не
говори за политика и се старее да дръ-
жи разсжденията си въ кръга на об-
щото мислене, надъ болезненитъ нацио-
нални страсти, колкото и да е мячно то-
ва за единъ сръбинъ, когато публично
говори на подобна тема на български. За-
що е нужно да се задрѣства пѣтя на
обѣта на свободни мисли за въпроси,
интересувачи български и сръбски, отъ на-
мѣсане, безъ нужда, на парлитивъ по-
литически спорове, които сж тѣй много
и тѣй страшно тежатъ надъ отноше-
ния на двата народа! Странно и гсрашно
би било за българското общество да се
допусне, че то така лесно ще може да
се улови на сръбски примки, ако тѣ се
поставятъ, за да уредятъ на България.
Трѣбва да бждемъ сигурни, че не ще се
уваде на нийкой сръбѣтъ да заблудни ро-
ди ни. Но трѣбва да се знае сжщо,
че начина за отстраняване на много бѣ-
ди и нещастия, които лежатъ между бъл-
гари и сръби, не е въ пълното изкор-
еняване и униожение на сръбския или
на българския народъ. Днесъ е вече къс-
но да се мисли за Сърбия, погнѣнала
България, или за България, погнѣнала
Сърбия. Късно е сжщо и детиско е да
се мисли, че топоветъ и бомбитъ на Сър-
бия, или че топоветъ и бомбитъ на Бъл-

гария сж единственото и последно сръб-
ство за различаване на смѣткитъ между
тия две страни, което въ умоветъ на нѣ-
коя отъ дѣветъ страни на границата се
представява като „очистване“ на единъ
тѣтъ отъ другитъ. Шомъ е така, въ инте-
реса и на дѣветъ страни е, колкото е
възможно по-рано, по-достойно и по-хра-
бро да се установятъ преди всичко чисто
интелектуални, на тѣро време, отноше-
ния между български и сръбски, за да се
павира пѣтя за непосредно взаимопо-
рикане и взаиморазбирание на българ-
ската и сръбска мисль, стоящи по-чуж-
ди една на друга отъ всѣки други. Си-
гуренъ съмъ, че има сръби, съ които би
могло да се поддрѣжатъ таква отноше-
ния. Особено въ днешно време. Не вѣсчи-
ки сж съ ума на своитъ диктатори. А
признаването на това съвсемъ не значи
отказване отъ правата, които българския
народъ съ право смѣта, че ги има въ Ма-
кедония и Западитъ покрайнини. Оше
по-малко значи отказване отъ действа
за добиване на тия права. Обрато: безъ
да се губи отъ енергията, отъ твърдо-
ста и достоинството при действията за
извоюване на тия права, една човѣчна
обѣта на мисли съ таква сръби, особено
отъ по-младото поколение, които сж и
се показватъ истински човѣци, би
спомогнала твърде много за по-безболез-
неното, по-скорошното и по-правилно раз-
решение на въпроситъ, които каратъ
дѣсетъ български и сръбски да стоятъ единъ
срещу други като вѣлчи.

Чикаго, априлъ, 1932 год.

Борисъ Зографовъ